Lietas Nr. C69281123
CA-0072-25/11
ECLI:LV:KUAT:2025:0508.C69281123.11.S

Kurzemes apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2025. gada 8. maijā

Kurzemes apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Linda Vēbere, tiesneši Liena Jansone un Iļja Grigorjevs

ar tiesas sēdes sekretāri Evitu Mazo

piedaloties atbildētāja /Persona A/ pārstāvim zvērinātam advokātam Indulim Balmakam un/Nosaukums B/ pārstāvei /Persona B/,

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /Nosaukums B/ prasībā pret /Persona A/ par zaudējumu atlīdzības piedziņu sakarā ar atbildētāja /Persona A/ apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2024. gada 17. decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2023. gada 24. aprīlī Kurzemes rajona tiesā /Nosaukums B/ cēlis prasību pret /Persona A/ par pienākuma uzlikšanu atbildētājam atjaunot bruģakmens segumu prasītāja lietošanā esošajā zemesgabalā /Adrese A/, kā arī par zaudējum atlīdzības 600 EUR piedziņu.

[1.1] Prasības pieteikums pamatots ar šādiem faktiem un argumentiem.

[1.1.1] Prasītājam pieder nekustamais īpašums /Adrese B/, kadastra Nr./Kadastra numurs/, kuram saskaņā ar 1964. gada 15. novembra inventarizācijas plānu ieeja un piekļuve vēsturiski ir no zemesgabala /Adrese A/.

[1.1.2] Ar Liepājas pilsētas Tautas deputātu padomes izpildkomitejas 1990. gada 20. aprīļa lēmumu Nr. /Numurs/ prasītājam piešķirta daļa no zemesgabala /Nosaukums A/ (šobrīd – /Adrese A/, 150 m platībā kafejnīcas piebūves (/Adrese C/) celtniecībai. Piešķirtās zemesgabala daļas robežas noteiktas saskaņā ar minētā lēmuma pielikumā norādīto zemes robežu plānu.

Līdz ar ko prasītājam kā būves īpašniekam uz likuma pamata ir lietošanas tiesības uz celtniecībai piešķirto zemesgabalu 150 m^2 platībā.

[1.1.3] Prasītājs, ceļot savam īpašumam piebūvi un nodrošinot tam piekļuvi, kā arī aizsargājot savu īpašumu no nokrišņu ieplūdes tajā caur ēkas pamatiem, 1990. gadā iegādājās trotuāra plātnes jeb bruģakmeni un ieklāja to teritorijā, caur kuru nokļūst savā īpašumā.

[1.1.4] Pēc zemesgabala /Adrese Y/, sadalīšanas divos zemesgabalos un to nodošanas privatizācijā, izveidojās dalītais īpašums, proti, prasītājam piederošais ēku īpašums ir saistīts ar diviem zemesgabaliem – /Adrese H/, uz

kura atrodas īpašuma telpu grupa /Numurs/, un /Adrese A/, uz kura atrodas īpašuma telpu grupa /Numurs/.

[1.1.5] Atbildētājam pieder nekustamais īpašums /Adrese A/.

2022. gada 30. jūnijā, 1., 5., un 9. jūlijā, 5. oktobrī un 2023. gada 26. janvārī atbildētāja nolīgtie darbinieki prettiesiski noņēma prasītājai piederošo bruģakmeni, faktiski to nozogot un iznīcinot. Par minēto prasītājs ziņoja policijai un būvvaldei. Šo iestāžu izsniegtie dokumenti, kā arī videonovērošanas kameru ieraksti apliecina minētos faktus.

[1.1.6] Prasītājs segumu ir atjaunojis, iegādājoties jaunu bruģakmeni, kas prasītājam izmaksāja 600 EUR, radot zaudējumus.

[1.1.7] Taču 2023. gada 26. janvārī, aizbildinoties ar apzaļumošanas darbiem, atbildētāja nolīgtie darbinieki atkal noņēma gan no jauna ieklāto bruģi, gan gandrīz visu atlikušo bruģi.

[1.1.8] Atbildētāja prettiesiskās rīcības dēļ zemesgabals aptuveni 20 m^2 platībā ir bez seguma, kas apgrūtina piekļuvi prasītāja īpašumam, turklāt nokrišņu laikā ūdens uzkrājas bedrēs, iesūcas ēkas pamatos un ieplūst īpašuma iekštelpās, tādējādi bojājot prasītājai piederošo īpašumu.

[1.2] Pamatojoties uz iepriekš minētajiem faktiem un likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” 38. panta pirmo daļu, 39. pantu, 40. panta trešo daļu, Civillikuma 1775., 1779., 1781., 1786., 1790., 1792. pantu, prasītājs pieteicis divus prasījumus.

[1.2.1] Īstenot restitūciju, uzliekot atbildētājam par pienākumu atjaunot iepriekšējo stāvokli, tas ir, atjaunot bruģakmens segumu, kas noņemts no prasītāja lietošanā esošās zemesgabala daļas /Adrese A/.

[1.2.2] Piedzīt no atbildētāja zaudējumus 600 EUR. 2023. gada 1. novembrī prasītājs prasību papildinājis, norādot, ka ir tikuši veikti bruģēšanas darbi, kas izmaksāja prasītājam 200 EUR, tādējādi kopējā zaudējumu summa ir 800 EUR.

[2] Atbildētājs prasību nav atzinis, izvirzot pret to vairākus iebildumus.

[2.1] Atbildētājs bruģi no sev piederošā un atbildētāja lietošanā esošā zemesgabala demontējis tikai vienu reizi, 2023. janvārī. Tas darīts ar mērķi veikt zemes labiekārtošanas darbus. Noņemtais bruģis nekad nav ticis aizvests no atbildētāja zemesgabala un nav nozagts, ko atzinusi arī policija.

[2.3] Paša prasītāja pieaicinātā būvvalde konstatēja, ka atbildētāja uzsāktie labiekārtošanas darbi atbilst likumam un atbildētājs nekādus pārkāpumus nav pieļāvis.

[2.4] Apgalvojumam, ka atbildētāja uzsākto labiekārtošanas darbu dēļ prasītāja ēkas pagrabā krājas ūdens, kas bojā ēku, nav pierādījumu.

[2.5] Prasītājs nav pierādījis norādītā zaudējuma apmēru. Samaksa par darbu veikta, izvairoties no nodokļu nomaksas, tādējādi prasība šajā daļā nav apmierināma. Nav iesniegti pierādījumi, ka nopirktie bruģakmeni ieklāti tieši uz atbildētājam piederošā zemesgabala.

[2.6] Prasītājam nav tiesību pieprasīt, lai atbildētājs kaut ko dara uz sev piederošā zemesgabala.

[3] Ar Kurzemes rajona tiesas 2024. gada 17. decembra spriedumu prasība apmierināta daļēji: daļā par pienākuma uzlikšanu atbildētājam atjaunot iepriekšējo stāvokli prasība noraidīta, bet daļā par zaudējumu atlīdzības piedziņu apmierināta daļēji, tiesa piedzinusi no atbildētāja prasītāja labā zaudējumu atlīdzību 500 EUR.

[3.1] Tiesa konstatējusi vairākus faktus, kuriem ir nozīme strīda atrisināšanā.

[3.1.1] Atbildētājs ir nekustamā īpašuma /Adrese A/, īpašnieks. Īpašums sastāv no zemesgabala ar kadastra apzīmējumu /Numurs/ un ēkām. Prasītājam pieder nekustamais īpašums /Adrese C/, kura sastāvā ir arī neapdzīvojamā telpa Nr. /Numurs/.

[3.1.2] Atbildētājam piederošā zemesgabala daļa ir tikusi nodota prasītāja likumīgā lietošanā ar Liepājas pilsētas Tautas deputātu padomes Izpildkomitejas 1990. gada 20. aprīļa lēmumu prasītājam (iepriekšējais nosaukums – "ZELTA CAUNA") piešķirts zemesgabals kafejnīcas piebūves celtniecībai /Nosaukums A/, 150 m^2 platībā.

[3.1.3] Prasītājs kā būves īpašnieks bija tiesīgs ierīkot bruģakmens segumu uz sev lietošanā nodotā zemesgabala daļas, izlietojot sev piešķirto zemes lietojuma tiesību. Atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus, kas dotu pamatu uzskatīt, ka bruģakmens segumu ieklājis nevis prasītājs, bet Liepājas pilsētas pašvaldība.

[3.1.4] Ar Valsts policijas izziņu Nr. /Numurs/ ir pierādīts, ka bruģa segums ticis noņemts ne vien 2023. gada janvārī, kā to atzinis atbildētājs, bet arī 2022. gadā.

[3.1.5] Lai atjaunotu noņemto bruģakmens segumu, prasītājs par 300 EUR iegādājies 20 m^2bruģa no /Persona C/, ko apliecina 2022. gada 3. oktobra izziņa – personiskās lietas (sava īpašuma) pārdošanas apliecinājums, savukārt 2023. gada 4. jūlija maksājuma uzdevums Nr. /Numurs/ apstiprina, ka prasītājs samaksājis /Persona D/ par bruģēšanas darbiem 200 EUR. Līdz ar ko prasītājs ir pierādīts nodarīto zaudējumu apmērs 500 EUR.

[3.2] Strīdam daļā par zaudējumu atlīdzināšanu tiesa piemērojusi likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 38. panta pirmo daļu, 14. panta pirmās daļas 1., 2., 3. vai 4. punktu un Civillikuma 1779. un 1770. pantu.

[3.2.1] Ņemot vērā, ka prasītājam piederošā būve atrodas uz zemes, kas atbilstoši tā laika tiesiskajam regulējumam piešķirta prasītājam lietošanā būvniecības nolūkam, atbildētājam kā zemes īpašniekam bija jāievēro tiesību aprobežojums, kas attiecas uz zemes gabala platību, kas piešķirta prasītājam apbūvei.

Tā kā atbildētājs nav ievērojis prasītājam likumiski piešķirto zemes lietojuma tiesību un patvaļīgi noņēmis prasītāja uzlikto bruģakmens segumu no zemesgabala daļas, kas pakļauta īpašnieka tiesību izlietošanas aprobežojumam, tad ir konstatējama atbildētāja prettiesiska rīcība.

[3.2.2] Prasītājam, veicot samaksu par bruģa iegādāšanos un bruģēšanas darbiem, ir nodarīti zaudējumi. Zaudējumi prasītājam nodarīti atbildētāja prettiesiskas rīcības dēļ – neievērojot likumā noteikto īpašnieka tiesību izlietošanas aprobežojumu tās zemesgabala daļas lietošanai, kas piešķirta lietošanā prasītājam.

[3.2.3] Prasītājs ir pierādījis ka ir samaksājis 300 EUR par bruģa iegādi un 200 EUR par bruģēšanas darbiem, līdz ar ko atlīdzināmo zaudējumu apmērs ir 500 EUR.

[3.3] Persona, vēršoties tiesā savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību aizsardzībai, izvēlas veidu – tiesību aizsardzības līdzekli, kādā konstatētais tiesību aizskārums ir novēršams. Viens no civilo tiesību aizsardzības līdzekļiem ir tā stāvokļa atjaunošana, kāds tas bijis līdz tiesību aizskārumam. Tiesa atzinusi, ka Civillikums neparedz lietas iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu kā zaudējumu atlīdzināšanas veidu.

Līdz ar ko prasība daļā par pienākuma uzlikšanu atbildētājam atjaunot bruģakmens segumu tā iepriekšējā stāvoklī noraidīta.

[3.4] Vērtējot atbildētāja norādīto, ka tiesvedība lietā ir izbeidzama, jo prasību cēlusi persona, kurai nav prasības tiesības, tiesa noradījusi uz to, ka strīds ir par prasītājam, nevis kopībai, nodarītiem zaudējumiem. Dzīvokļu īpašnieku kopības kompetence noteikta Dzīvokļa īpašuma likuma 16. pantā. Tiesā celtās prasības priekšmets nav saistīts ar strīdu par kādu no minētajā normā noteikto dzīvokļu īpašnieku kopības kompetencē ietilpstošo jautājumu. Līdz ar to nav pamata secināt, ka prasību cēlusi persona, kurai nav prasības tiesības.

[4] Atbildētājs iesniedzis apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2024. gada 17. decembra spriedumu, norādot, ka pārsūdz spriedumu daļā, ar kuru apmierināta prasība un noraidīts lūgums izbeigt tiesvedību lietā.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti un apsvērumi.

[4.1] Prasītājam nav prasījuma tiesības pret atbildētāju.

Strīds lietā ir starp prasītāju kā daudzdzīvokļu mājas /Adrese H/ vienu no kopīpašniekiem un šai daudzdzīvokļu mājai blakus esošā zemesgabala /Adrese A/ īpašnieku (atbildētāju).

Atbilstoši Dzīvokļu īpašuma likuma 3. panta pirmajai daļai, arī neapdzīvojamās telpas daudzdzīvokļu mājā šī likuma izpratnē uzskatāms par "dzīvokļa īpašumu. Atbilstoši Dzīvokļu īpašuma likuma 15. un $15.^1$panta noteikumiem prasību konkrētajā gadījumā varēja celt tikai dzīvokļu īpašnieku kopība. Prasība, pretēji pirmās instances tiesas secinājumam, neskar tikai prasītāja tiesības, bet gan kopīpašuma /Adrese H/ attiecības ar blakusesošo zemesgabalu.

[4.2] Tiesa strīdam piemērojusi neatbilstošās tiesību normas, jo nepareizi izvērtējusi lietas faktiskos apstākļus.

Lietā tiešām nav strīda par to, ka prasītājam piederošā būve uz atbildētājam piederošā zemesgabala faktiski atrodas, ka prasītājs faktiski lieto atbildētāja zemesgabalu, ka atbildētājs ir panācis zemes lietošanas maksas piedziņu no prasītāja tiesas ceļā. Tomēr šie fakti nedod pamatu atzinumam, ka prasītājam bija likumīgas tiesības un "pamats" celt būves uz atbildētājam piederošās zemes vai jebkādā citādā veidā lietot atbildētāja zemesgabalu, jo būvniecība notikusi nelikumīgi.

[4.2.1] Prasītājs 2006. gadā privatizācijas ceļā iegādājies 53/1000 domājamās daļas no daudzīvokļu mājas /Adrese H/ un ieguvis savā īpašumā nepadzīvojamās telpas 104 m^2 platībā – pagrabu.

[4.2.2] Pati prasītāja pārstāve savos 2024. gada 20. novembra rakstveida paskaidrojumos apliecināja, ka prasītājs uz atbildētāja zemes gabala ir uzcēlis „piebūvi", kas dabā ir atpazīstama kā dzīvojamā māja.

[4.2.3] Minētā "piebūve" jeb faktiski dzīvojamā ēka uzbūvēta nelikumīgi, maldīgi uzskatot, ka būvniecības tiesības piešķirtas ar Liepājas tautas deputātu padomes 1990. gada 20. aprīļa lēmumu. Ar šo lēmumu kooperatīvam "Zelta cauna" piešķirta zeme kafejnīcas būvniecībai /Nosaukums A/, taču nav pierādīts, ka prasītāja ir šī subjekta tiesību un saistību pārņēmējs, ar minēto lēmumu piešķirtās tiesības nav nostiprinātas zemesgrāmatā.

[4.2.4] Kā izriet no lietā iesniegtā 2006. gada 18. janvāra pirkuma līguma, tad būve uzbūvēta jau pēc tam, kad prasītājs bija privatizējis nepadzīvojamās pagraba telpas 104 m^2platībā, kas veido attiecīgo domājamo daļu no daudzdzīvokļu mājas /Adrese H/.

[4.2.5] Aktuālie kadastra dati norāda uz to, ka telpu grupā ar kadastra apzīmējumu /Kadastra apzīmējums/ ir 19 telpas, kas izvietotas divos stāvos un to kopējā platība ir 198,7 m^2. Savukārt minētās telpu grupas tehniskās inventarizācijas lietā, kas sastādīta 2006. gada 9. februārī, norādīts, ka kopējā platība 104 m^2. Par šiem faktiem liecina apelācijas sūdzībai pievienotās telpu grupas tehniskās uzmērīšanas (inventarizācijas) lietas kopijas.

[4.2.6] Pirmās instances tiesa kļūdaini secinājusi, ka 1990. gada 20. aprīļa lēmums joprojām ir spēkā un ka no tā izriet prasītāja tiesības lietot atbildētājam piederošo zemi. Šāds secinājums ir pretrunā ar likuma "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 4. panta pirmo daļu un 6. panta 1. punktu.

No 1990. gada 20. aprīļa lēmuma prasītājam nevar izrietēt nekādas tiesības uz atbildētāja zemes lietošanu, savukārt uz tā uzceltā dzīvojamā ēka jeb, kā apgalvo prasītāja pārstāve, "piebūve" ir uzcelta nelikumīgi un uzskatāma par atbildētāja, nevis prasītāja, īpašumu atbilstoši Civillikuma 968. pantam.

[4.3] Atbildētājam piederošā zeme “nenodrošina” pieeju prasītāja uzceltajai ēkai, bet gan tikai to padara ērtāku. Tiesa arī kļūdaini secinājusi, ka starp pusēm nav strīda, ka atbildētājs ir demontējis bruģa segumu no sev piederošā zemesgabala daļas, kurš nodrošina piekļuvi prasītāja īpašumam.

Prasītāja ēkai ir pieeja arī no /Adrese H/, nevis tikai no atbildētāja zemesgabala puses, tāpēc secinājums, ka tikai atbildētāja zemesgabals nodrošina pieeju prasītāja būvei, ir nepareizs. Par šo faktu liecina apelācijas sūdzībai pievienotais fakta fiksēšanas akts.

[4.4] Likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” 38. panta pirmo daļu, 14. panta pirmās daļas 1., 2., 3. vai 4. punktu tiesa piemērojusi bez tiesiska pamata. Pirmkārt, prasītājam piederošais nekustamais īpašums nav pastāvīgs īpašuma objekts, jo “kopīpašuma domājamā daļa no daudzdzīvokļu mājas, zemes un trīs palīgēkām” nav “patstāvīgs īpašuma objekts”. Otrkārt, prasītājs uzcēlis strīdus ēku uz atbildētāja zemesgabala pēc 1992. gada.

Tā kā atbildētāja tiesības nav aprobežotas nedz ar zemesgrāmatā izdarītu ierakstītu, nepastāv arī ar likumu noteikti aprobežojumi, viņš ar savu īpašumu atbilstoši Civillikuma 1036. pantam var rīkoties pēc saviem ieskatiem, tai skaitā veikt labiekārtošanas darbus un demontēt ieklāto bruģi. Šāda savu tiesību izmantošana neaizskar nevienas citas personas tiesības un pilnīgi noteikti ne tādas personas tiesības, kas augstākā mērā negodprātīgā ceļā un bez jebkāda tiesiska pamata uzbūvējis uz prasītāja zemes dzīvojamo ēku. Minēto atzinusi arī būvvalde savā 2023. gada 31. janvāra atzinumā.

[4.5] Tā kā 200 EUR nav maksājis prasītājs, bet gan tā īpašniece, prasītājam, kas ir uzņēmums, zaudējumi nemaz nav radušies. Kādas privātpersonas dots apliecinājums, ka tā it kā pārdevusi prasītājam bruģi par 300 EUR, neapliecina zaudējumu esamību un apmēru, jo nav nekādu pierādījumu par to, ka šis bruģis būtu ticis ieklāts tieši uz atbildētājam piederošā zemesgabala vai ka tas vispār šajā adresē būtu ticis piegādāts.

[4.6] Likumīgi uzsākto labiekārtošanas darbu laikā demontētais bruģis nav atstājis zemesgabala /Adrese A/ teritoriju, bet ir sakrauts kaudzītē šajā pašā adresē, gaidot tiesas piemērotā aizlieguma atcelšanu, lai labiekārtošanas darbi varētu tikt pabeigti.

[5] Prasītājs iesniedzis rakstveida paskaidrojumus uz apelācijas sūdzību.

[5.1] Lielākoties apelācijas sūdzībā izteiktie faktu apgalvojumi un tiesību ieskati nemaz nav attiecināmi uz izskatāmo strīdu, jo lietā netiek risināts jautājums par prasītājas īpašuma tiesībām. Turklāt prasītājas īpašuma tiesības ir nostiprinātas zemesgrāmatā.

[5.2] Prasība celta uz tiem pamatiem, ka atbildētājs nav ievērojis prasītājam likumiski piešķirto zemes lietojuma tiesību un patvaļīgi noņēmis prasītājas uzlikto bruģakmens segumu no zemesgabala daļas, kas pakļauta īpašnieka tiesību izlietošanas aprobežojumam, tādējādi nodarot zaudējumus prasītājai.

[5.3] Tā kā bruģi par saviem līdzekļiem uzlika prasītāja, tad nav nekāda pamata secinājumam, ka zaudējumi radušies daudzdzīvokļu mājas kopībai.

[6] Tiesas sēdē pušu pilnvarotās personas sniedza savus paskaidrojumus.

[6.1] Atbildētāja pārstāvis zvērināts advokāts Indulis Balmaks uzturēja spēkā apelācijas sūdzību un lūdza izbeigt tiesvedību lietā, jo prasītājam nav prasījuma tiesības pret atbildētāju, šādas tiesības teorētiski varētu būt daudzdzīvokļu mājas kopībai, kurā prasītājam pieder nedzīvojamās telpas kā viņas atsevišķais īpašums un domājamā daļa no mājas un zemes. Savukārt gadījumā, ja tiesa atzīst, ka prasība izskatāma pēc būtības, tad pārstāvis lūdza to noraidīt, uzturot spēkā visus rakstveidā izteiktos iebildumus.

[6.2] Prasītāja pārstāve /Persona B/ uzturēja spēkā prasību par zaudējumu atlīdzības 500 EUR piedziņu, norādot, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, izvērtējusi pierādījumus, atzīst, ka prasība apmierināma par zaudējumu atlīdzības 500 EUR piedziņu.

Pirmās instances tiesas spriedums ir stājies likumīgā spēkā daļā, ar kuru prasība noraidīta

[8] Ņemot vērā apelācijas sūdzības robežas (sk. *sprieduma 4. punktu*), pirmās instances tiesas spriedums stājies likumīgā spēkā daļā, ar kuru noraidīta prasība par pienākuma uzlikšanu atbildētājam atjaunot iepriekšējo stāvokli un daļā par zaudējumu atlīdzības 300 EUR piedziņu.

[9] Prasību par zaudējumu piedziņu prasītājs cēlis saistībā ar to, ka ir radies viņa mantisko tiesību aizskārums, par kuru atbildīgs ir atbildētājs, jo pieļāvis neattaisnojamu darbību (deliktu), ar ko prasītājai tika nodarīti zaudējumi.

Šādu prasību atbilstoši Civillikuma 1779. pantam var apmierināt tikai tad, ja pastāv visi priekšnoteikumi zaudējumu atlīdzināšanai: 1) tiesību aizskārēja neattaisnojama darbība; 2) zaudējumu esamība un konkrēts to zaudējumu apmērs; 3) cēloniskais sakars starp neatļauto darbību un zaudējumiem).

[10] Lai gan izskatāmās lietas ietvaros, ņemot vērā sprieduma 9. punktā minēto, tiesai nav jārisina īpašuma tiesību strīds, kā arī nav jādod vērtējums tam, vai ir notikusi likumīga vai nelikumīga būvniecība, tomēr, atbildot uz blakus sūdzībā detalizēti izklāstītajiem faktiem un tiesību ieskatiem (sk. *sprieduma 4.2., 4.3. un 4.3. punktu*), tiesa norāda uz vairākiem faktiem un no tiem izrietošām atziņām.

[10.1] Par nekustamā īpašuma īpašnieku atzīstams tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatās (sk. *Civillikuma 994. pantu*). Taču ir jāņem vērā, ka atbilstoši Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 6. panta pirmajai daļai nekustamais īpašums šā likuma izpratnē ir nekustamā īpašuma objekts (zemes vienība vai būve) vai šo objektu kopība (zemes vienība un būve), kas saskaņā ar likuma "Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā" normām atbilst pastāvīga nodalījuma prasībām un par nekustamo īpašumu uzskatāma arī neapdzīvojamā telpa, kas nodota īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai.

[10.1.1] Atbilstoši ierakstiem Liepājas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /Numurs/ /Numurs/ prasītājai pieder nekustamais īpašums /Adrese C/, kura sastāvā ir neapdzīvojamā telpas Nr. /Numurs/ 198,7 m^2 (ieraksts par nedzīvojamās telpas platību zemesgrāmatā grozīts 2022. gada 10. oktobrī, pamatojoties uz Valsts zemes dienesta 2022. gada 7. oktobra paziņojumu) un kopīpašuma 53/100 domājamām daļām no daudzdzīvokļu mājas, zemes (kadastra apzīmējums /Kadastra apzīmējums/) un trīs palīgēkām. Minētā īpašuma kadastra Nr. /Kadastra numurs/. Sākotnējais ieraksts par nekustamā īpašuma sastāvu (nedzīvojamās telpas Nr. /Numurs/ platība 104 m^2 un 53/1000 domājamās daļas no mājas, zemes un palīgēkām) ir ticis grozīts 2022. gada 10. oktobrī, pamatojoties uz valsts zemes dienesta 2022. gada 7. oktobra paziņojumu.

Valsts zemes dienests 2022. gada 23. septembrī savas kompetences ietvaros veicis prasītājai piederošā īpašuma un tā piebūves kadastrālo uzmērīšanu, aktualizējot datus par prasītājai piederošā īpašuma sastāvu, kas ar tiesneša 2022. gada 10. oktobra lēmumu reģistrētas zemesgrāmatā.

Tātad atbilstoši ierakstiem zemesgrāmatā prasītājai pieder nevis atsevišķa būve vai ēka, bet gan nedzīvojamās telpas 198,7 m^2 , kas ietilpst daudzdzīvokļu mājas sastāvā.

Nevar būt strīda par to, ka konkrētais individuālais uzņēmums pieder /Persona G/, jo atbilstoši uzņēmumu datubāzei individuālajam uzņēmumam 2022. gadā ticis mainīts nosaukums (/Nosaukums B/). Tam faktam, ka zemesgrāmatā joprojām ir vecais īpašuma nosaukums (/Nosaukums C/ individuālais uzņēmums /Nosaukums D/), nav nekādas nozīmes, jo uzņēmums ir viens un tas pats, arī īpašnieks ir viena un tā pati persona (mainīts tikai uzvārds).

[10.1.2] Atbildētājs ierakstīts zemesgrāmatā kā nekustamā īpašuma /Adrese A/ īpašnieks 2022. gada 1. februārī. Īpašums sastāv no zemes gabala 706 m^2 un divām ēkām. Lietiesisku aprobežojumu zemesgrāmatā šim īpašumam nav.

[10.1.3] Atbilstoši paša atbildētāja iesniegtajiem datiem no kadastra, uz 2022. gada 23. septembri kadastra objekts ar apzīmējumu /Kadastra apzīmējums/ ir telpu grupa, kas ietilpst nekustamā īpašuma ar kadastra Nr. /Kadastra numurs/ sastāvā, telpu grupa ir nedzīvojamā telpa 198,7 m^2 platībā, telpu grupa izvietota -1. (pagrabs); 1. un 2. stāvos un sastāv no 19 telpām. Minētā telpu grupa saistīta ar divām zemes vienībām: /Adrese H/ (kadastra apzīmējums /Kadastra apzīmējums/) un /Adrese A/ (kadastra apzīmējums /Kadastra apzīmējums/).

[10.1.4] Atbilstoši likuma “Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās”13. pantam ēkas (būves), kas saskaņā ar likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 14. pantu ir patstāvīgs nekustamais īpašums un atrodas uz svešas zemes, ierakstāmas zemesgrāmatā vispārējā kārtībā.

Atzīme par to, ka ēka (būve), kas ir patstāvīgs īpašuma objekts, ir saistīta ar citai personai piederošu zemes gabalu, atbilstoši likuma “Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās” 15. pantā noteiktajam, ir ierakstāma attiecīgās ēkas (būves) zemesgrāmatas nodalījumā.

Tā kā prasītājs ir nedzīvojamo telpu, kas atrodas daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā, īpašnieks un pati būve (daudzdzīvokļu māja), uz kuru būtu attiecināmi likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” 38. panta nosacījumi, atrodas vairāku personu, tostarp, prasītājas kopīpašumā, tad ir tikai loģiski, ka atzīmes veidā ieraksta par to, ka prasītājas īpašums ir patstāvīgs īpašuma objekts, zemesgrāmatā nav. Turklāt daudzdzīvokļu mājas /Adrese H/ privatizācijas process vēl nav noslēdzies.

[10.1.5] Taču vērtējot atbildētāja iebildumus uz tiesā celto prasību, jo īpaši par prasītāja prasījuma tiesībām, ir jāņem vērā, ka strīds par kafejnīcas piebūves tiesisko statusu jau ir ticis atrisināts ar likumīgā spēkā stājušos Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2012. gada 21. februāra spriedumu lietā Nr. C20256206 (PAC-0127).

Lai gan atbildētājs nav bijis puse šajā lietā, tomēr viņam ir jārēķinās ar to, ka atbilstoši Civilprocesa likuma 203. panta trešajai daļai viņam nav tiesību apstrīdēt šajā spriedumā tiesas nodibinātos faktus, savukārt prasītāja ir bijusi puse šajā lietā, līdz ar ko tai jārēķinās ar to, ka likumīgā spēkā stājies spriedums iegūst likuma spēku.

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2012. gada 21. februāra spriedumā tika konstatēti vairāki būtiski fakti, ar kuriem ir jārēķinās abām pusēm, veidojot savstarpējās tiesiskās attiecības sev piederošo īpašumu lietojuma un valdījuma ietvaros, bet konkrēti:

1) visi kafejnīcas un tās piebūves izbūves būvdarbi tika uzsākti un pabeigti 1991. gadā, t.i., pirms 1992. gada 1. septembra;

2) kafejnīcas piebūves būvniecība ir notikusi atbilstoši tā laika normatīvo aktu prasībām, t.i., bija likuma noteiktajā kārtībā saskaņots Būvprojekts, kas vienlaikus bija arī būvatļauja;

3) kafejnīcas piebūve izbūvēta uz šim nolūkam piešķirtā pašvaldības zemesgabala.

Minētajā spriedumā nodibināti vairāki būtiski fakti, tostarp tas, ka kafejnīcas piebūves darbi uzsākti un pabeigti 1991. gadā, taču kafejnīcas piebūve nav uzskatāma par patstāvīgu īpašuma objektu Likuma ,,Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību’’ 14. panta pirmās daļas 1. punkta izpratnē, jo saskaņā ar projektēšanas dokumentiem piebūve būvēta pie daudzdzīvokļu mājas noteiktai funkcijai – kafejnīcas vajadzībām, un kaut arī piebūve būvēta uz šim nolūkam pašvaldības piešķirtā zemes gabala, piebūve nav funkcionāli neatkarīgs un patstāvīgs īpašuma objekts.

[10.1.6] Ar Būvvaldes 2022. gada 28. oktobra izziņu Nr. /Numurs/. “Par telpu grupu /Adrese C/” apliecināts, ka Īpašums atrodas uz diviem zemesgabaliem, kas liecina par dalīta īpašuma esamību un likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” normas, kas regulē šīs attiecības, piemērošanu atzinuma sniegšanā. Saskaņā ar šī likuma 39. pantu zemes īpašnieks nevar ierobežot būves īpašnieka iespējas lietot zemi atbilstoši būves īpašniekam ar likumu piešķirtajām lietošanas tiesībām vai kā citādi viņam kaitēt saistībā ar zemes lietošanas tiesību izmantošanu.

Savukārt saskaņā ar minētā likuma 40. panta trešo daļu inženierbūves, ceļi, laukumi un ārtelpas elementi ir uzskatāmi par būves, nevis zemes, blakus lietām.

[10.1.7] Izvērtējot iepriekš 10.1. punktā ar apakšpunktiem minēto, jāsecina, ka kafejnīcas piebūve nav funkcionāli patstāvīgs īpašuma objekts un tās īpašnieks joprojām nav tiesiskā kārtā to nodalījis un juridiski noformējis kā patstāvīgu būvi, taču kafejnīcas piebūve (jaunbūves daļa) ir tikusi pievienota prasītāja īpašumā esošajai telpu grupai ar kadastra apzīmējumu /Kadastra apzīmējums/, kas ietilpst telpu grupas ar kadastra Nr. /Kadastra numurs/ sastāvā un atrodas būvē ar kadastra apzīmējumu /Kadastra apzīmējums/ (daudzdzīvokļu māja), kura savukārt atrodas uz divām zemes vienībām, no kurām viena, ar kadastra Nr. /Kadastra apzīmējums/, pieder atbildētājam.

[10.2] Atbilstoši Civilprocesa likuma 96. panta otrajai daļai fakti, kas nodibināti ar likumīgā spēkā stājušos spriedumu vienā civillietā, nav no jauna jāpierāda, iztiesājot citas civillietas, kurās piedalās tās pašas puses.

Civillietā Nr. C69213523 2023. gada 23. novembrī ir stājies likumīgā spēkā Kurzemes rajona tiesas 2023. gada 18. septembra spriedums.

Šajā lietā tiesa nodibinājusi faktu, kuram piešķirama prejudiciāla nozīme arī izskatāmajā lietā, jo spriedums taisīts starp tām pašām pusēm, bet konkrēti:

1. prasītājam piederošā ēkas daļa, pamatojoties uz Liepājas pilsētas Tautas deputātu padomes Izpildkomitejas 1990. gada 20. aprīļa lēmumu, ar kuru pašvaldība nolēmusi piešķirt kooperatīvam "ZELTA CAUNA" zemesgabalu kafejnīcas piebūves celtniecībai /Nosaukums A/, 150 m^2 platībā saskaņā ar pielikumu, atrodas uz atbildētājam piederošā zemesgabala, kura kopējā platība ir 706 m^2;

2. Liepājas pilsētas Tautas deputātu padomes Izpildkomitejas 1990. gada 20. aprīļa lēmums par zemes piešķiršanu atbildētājam (iepriekšējais nosaukums – "ZELTA CAUNA") apstiprina, ka prasītāja likumīgā lietošanā ir atbildētājam piederošā zemesgabala daļa 150 m^2 platībā, līdz ar to prasītājam jāmaksā lietošanas maksa par minēto platību.

Tā kā spriedums tika taisīts pēc paša atbildētāja celtās prasības par zemes lietošanas maksas piedziņu no prasītāja, tad jāsecina, ka pats atbildētājs faktiski atzīst, ka tikai un vienīgi prasītājs lieto konkrētu daļu no atbildētājam piederošās zemes gabala, un viņa iebildumi par to, ka izskatāmajā lietā prasītājam nav prasījuma tiesības, ir kļūdains.

Konkrētu prasītājam piederošā zemes gabala daļu, maksājot atbilstošu lietošanas maksu, lieto tikai prasītājs, to nelieto daudzdzīvokļu mājas /Adrese H/ kopība.

[10.3] Lai arī prasītāja pārstāve apelācijas instances tiesas sēdē apgalvoja, ka pušu starpā pastāv tiesiskā noteiktība un skaidrība, tiesa tam nevar piekrist.

Iepriekš 10.1. punktā ar apakšpunktiem minētais norāda uz to, ka atbildētājam kā zemes īpašniekam, kura īpašuma tiesība koroborētas zemesgrāmatā, nav saistoši tādi apgrūtinājumi, kuri izriet no likuma un kuri piešķir prasītājam tiesības brīvi pēc saviem ieskatiem rīkoties ar atbildētājam piederošā zemes gabala konkrētu daļu, proti, 150 m^2 platībā.

Taču minētais nemaina faktu, ka pušu starpā faktiski pastāv dalītā īpašuma tiesiskās attiecības, kuras ir juridiski jāsakārto.

Pats prasītājs minēto labi apzinās, jo Kurzemes rajona tiesas tiesvedībā atrodas civillieta Nr. C69413023, kurā prasītājs cēlis prasību pret atbildētāju par reālservitūta nodibināšanu, ierakstot zemesgrāmatā likumisko lietošanas tiesību aprobežojumu uz atbildētājam piederošo zemesgabalu /Adrese A/, 150 m2 platībā.

[11] Kā minēts iepriekš sprieduma 9. punktā, tiesai jāizšķir strīds par zaudējumu atlīdzināšanu.

Tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa strīdam piemērojusi atbilstošās materiālo tiesību normas, jo Civillikuma 1779. pants paredz, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Tā kā lietā tiek nodibināti visi zaudējumu atlīdzināšanas priekšnosacījumi, tā apmierināma par 500 EUR piedziņu.

[11.1] Tiesa atzīst, ka lietā ir konstatējama atbildētāja prettiesiska rīcība, kas ir priekšnosacījums zaudējumu atlīdzināšanai.

Nav nekāda pamata atzinumam, ka atbildētāja prettiesiskā rīcība izpaužas prasītāja piederošā īpašuma zādzībā, kā to prasības pieteikumā apgalvojis prasītājs, jo to nav nodibinājusi pirmās instances tiesa, prasītājs spriedumu nav pārsūdzējusi.

[11.1.1] Atbildētājs nenoliedz, ka pēc savas iniciatīvas uzsācis tā zemes gabala, kuru lieto prasītāja iekļūšanai sev piederošajā īpašumā, labiekārtošanas darbus, daļēji noņemot no tā bruģakmens klājumu. Nav strīda par to, ka šādus darbus viņš nav saskaņojis ar prasītāju, jo uzskata, ka uz sev piederošas zemes ir tiesīgs šādus darbus veikt, neprasot prasītāja piekrišanu.

[11.1.2] Ar Būvvaldes 2022. gada 28. oktobra izziņu Nr. /Numurs/. “Par telpu grupu /Adrese C/” un Nekustamā īpašuma valsts kadastra datiem (kadastrālās uzmērīšanas lieta pēc 2022. gada 23. septembrī veiktās uzmērīšanas) tiek pierādīts, ka telpu grupa /Adrese C/ ar kadastra apzīmējumu /Kadastra apzīmējums/ (nekustamā īpašuma kadastra Nr. /Kadastra numurs/) ir prasītājam piederošais īpašums, kuram gan nav atsevišķa īpašuma statuss, taču tas atrodas uz diviem zemesgabaliem, no kuriem viens pieder atbildētājam. Minētais liecina par dabā pastāvošu reālu dalīta īpašuma esamību.

Saskaņā ar likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” 39. pantu zemes īpašnieks nevar ierobežot būves īpašnieka iespējas lietot zemi atbilstoši būves īpašniekam ar likumu piešķirtajām lietošanas tiesībām vai kā citādi viņam kaitēt saistībā ar zemes lietošanas tiesību izmantošanu. Savukārt saskaņā ar minētā likuma 40. panta trešo daļu inženierbūves, ceļi, laukumi un ārtelpas elementi ir uzskatāmi par būves, nevis zemes, blakus lietām.

[11.1.3] Neapstrīdot faktu, ka bruģa segums ir ticis demontēts pēc viņa uzdevuma un apgalvojot, ka viņam kā zemes īpašniekam ir tiesības labiekārtot savā īpašumā esošo zemes gabalu, atbildētājs apgalvo, ka darbi veikti likumīgi un šajā sakarā atsaucas uz Liepājas pilsētas pašvaldības iestādes “Liepājas pilsētas būvvalde” (turpmāk – Būvvalde) /Amatpersona/ /Persona E/ 2023. gada 31. janvārī sastādīto atzinumu par būves pārbaudi Nr. /Numurs/.

Tiesa konstatē, ka minētajā dokumentā tiešām fiksēts, ka pārkāpumi nav konstatēti. Taču šis ir tikai viens no lietā iesniegtajiem rakstveida pierādījumiem, līdz ar ko vērtējams kopsakarā ar citiem pierādījumiem.

Tā kā minētajam būvinspektora atzinumam ir tikai starplēmuma juridiskā daba, tāds nerada tiesiskas sekas un nevar apliecināt atbildētāja rīcības tiesiskumu kontekstā ar izšķiramo strīdu par zaudējumu, kas radušies prasītājam, atlīdzināšanu.

Turklāt lietā iesniegtais Būvvaldes 2023. gada 21. jūlija lēmums apliecina, ka, izdodot 2023. gada 31. janvāra atzinumu, /Amatpersona/ nav pārbaudījis Būvvaldes rīcībā esošo dokumentāciju. Būvvalde, pretēji /Amatpersona/ atzinumā minētajam, ir konstatējusi, ka atbildētāja darbībās (iekšpagalma labiekārtošanas darbi) ir konstatējami pārkāpumi.

Tam, ka Būvvalde nav konstatējusi patvaļīgas būvniecības kā prettiesiskas darbības sastāvu un atteikusies izdot administratīvo aktu, izskatāmajā lietā nav nozīmes, jo civiltiesiskajās attiecībās tiesai jāvērtē strīdā iesaistīto pušu tiesības un pienākumi privāto tiesību jomā.

[11.1.4] Atbildētāja prettiesiskā rīcība izpaužas noteiktās kārtības neievērošanā, realizējot iekšpagalma labiekārtošanas darbus, jo viņam pirms šo darbu veikšanas bija jāsaņem prasītāja piekrišana.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 19. augusta noteikumu Nr. 500 “Vispārīgie būvnoteikumi” 1. pielikuma 3.1.1., 3.1.20. un 3.1.21. apakšpunktu atsevišķi labiekārtojuma elementi, māju ceļi un laukumi ar segumu ir pirmās grupas inženierbūves.

Ministru kabineta 2017. gada 9. maija noteikumi Nr. 253 “Atsevišķu inženierbūvju būvnoteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 253) paredz, ka pirmās grupas inženierbūves būvniecībai izstrādājamā dokumentācija ir paskaidrojuma raksts inženierbūvei, savukārt šo noteikumu 6. punkts paredz izņēmumus, kad paskaidrojuma raksts vai cita būvniecības ieceres dokumentācija nav nepieciešama atsevišķu labiekārtojuma elementu būvdarbiem.

Atbildētājs nav ievērojis Noteikumu Nr. 253 6.3.4. apakšpunkta nosacījumus, jo būvdarbi nav tikuši saskaņoti nedz ar būves /Adrese H/, kura sastāvā ietilpst prasītājam piederošais, īpašnieku, nedz ar prasītāju, kura ir konkrētās zemesgabala daļas faktiskais valdītājs un lietotājs.

[11.1.5] Saskaņā ar Civillikumā noteikto civiltiesiskās atbildības sistēmu, tajā skaitā Civillikuma 1635. un 1779. pantā ietvertajām normām, personai jāatbild tikai par tādu kaitējumu, kura iestāšanos tā saprātīgi varēja paredzēt un novērst.

Tas, ka zemes īpašniekam ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums uzturēt kārtībā sev piederošo īpašumu, tajā skaitā to labiekārtot, nav apstrīdams. Taču pie lietā nodibinātajiem apstākļiem (sk. *sprieduma 10. punktu ar apakšpunktiem*), kuri atbildētājam bija zināmi, no viņa bija saprātīgi sagaidāms, ka pirms darbu veikšanas par tiem vismaz tiek informēts prasītājs, piedāvājot abām pusēm pieņemamus risinājums, lai zemes gabala daļu, kuru lieto prasītājs, atbildētājs varētu labiekārtot, neradot prasītājam zaudējumus.

Savas rīcības attaisnošanai atbildētājs nav minējis nevienu loģiski izskaidrojamu argumentu, tieši pretēji, visā lietas iztiesāšanas laikā atbildētājs joprojām uzskata, ka rīkojies tiesiski, nav atgriezis prasītājam tai piederošo kustamo mantu, lai gan apgalvo, ka tā atrodas viņa rīcībā, par saviem līdzekļiem joprojām nav atjaunojis iepriekšējo bruģakmens klājumu (sk. *sprieduma 4.6. punktu*).

[11.1.6] Atbildētājam bija visas iespējas prāvas laikā noņemto bruģakmens klājumu atjaunot, tādējādi izvairoties no zaudējumu atlīdzināšanas. Apelācijas instances tiesas sēdē apgalvotais, ka prasītājs pats var paņemt bruģakmeni un rīkoties ar to pēc saviem ieskatiem, neietekmē atlīdzināmo zaudējumu apmēru, jo lietā iesniegtie pierādījumi apliecina, ka noņemtie bruģakmens ķieģelīši novietoti atbildētājam piederošā zemes gabala slēgtā teritorijā, kas prasītājam nav pieejama. Turklāt nav ziņu par to fizisko stāvokli, proti, vai tie ir derīgi klājuma kvalitatīvai atjaunošanai, turklāt to ieklāšana ir darbs, kas kādam jāveic vai jāfinansē.

[11.2] Atbildētāja prettiesiskās rīcības dēļ prasītājam ir radušies zaudējumi.

[11.2.1] Prasības pieteikumā prasītājs apgalvo, ka, ceļot par saviem līdzekļiem savam īpašumam piebūvi, prasītājs veica darbības, lai novērstu nokrišņu ieplūdi caur ēkas pamatiem, proti, 1990. gadā iegādājās trotuāra plātnes jeb bruģakmeni un ieklāja to laukumā, kas atrodas pirms ieejas īpašumā līdz sarkanās līnijas robežai /Nosaukums Z/ (vēsturiskais nosaukums /Nosaukums A/).

Sava apgalvojuma pamatošanai prasītājs iesniedzis rakstveida pierādījumus: 1990. gada 23. maija rēķinu-faktūru; 1990. gada 28. maija maksājuma uzdevumu; 1990. gada 2. oktobra preču transporta pavadzīmi; labiekārtošanas kombināta 1990. gada 5. oktobra un 1990. gada 9. oktobra maksājuma pieprasījumus.

Pirmās instances tiesa, izvērtējot pierādījumus, atzinusi, ka šo faktu prasītājs ir pierādījis.

Ar iesniegto apelācijas sūdzību šis fakts netiek apstrīdēts. Līdz ar ko apelācijas instances tiesa, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430. panta trešo daļu, atzīst šo faktu par pierādītu un atkārtoti nestājas pie tā pārbaudes.

Tātad prasītājs par saviem līdzekļiem 1990. gadā ir labiekārtojis zemes gabala daļu, kura šobrīd pieder atbildētājam.

[11.2.2] Prasītājs apgalvo, ka par saviem līdzekļiem iegādājies jaunu bruģakmens klājumu un apmaksājis tā uzlikšanu.

Kā pierādījumi tiek iesniegti: 2022. gada 3. oktobra izziņa, ar kuru fiziska persona apstiprina, ka ir pārdevusi prasītājam par 300 EUR bruģi un 2023. gada 4. jūnija maksājuma uzdevums, no kura izriet, ka /Persona G/ samaksājusi /Persona D/ par bruģēšanas pakalpojumu 200 EUR.

Izziņa par fiziskai personai piederoša kustama īpašuma atsavināšanu ir dokuments, ko ir tiesīga izdot fiziska persona, kura pārdevusi sev piederošu kustamu lietu, jo to paredz 2010. gada 21. septembra Ministru Kabineta noteikumi Nr. 899 "Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība". Dokuments apliecina, ka prasītājs ir iegādājies no fizikas personas bruģi par 300 EUR.

Fakts, ka prasītājs daļēji ir atjaunojis bruģakmens klājumu tiek apliecināts ar lietā iesniegtajiem foto fiksācijas materiāliem un apelācijas instances tiesas tiesneši, aplūkojot objektu dabā, konstatē, ka klājums daļēji ir atjaunots.

Pie šādiem apstākļiem pirmās instances tiesa pamatoti atzinusi, ka prasītājam ir radušies zaudējumi.

[11.3] Tiesa konstatē, ka starp atbildētāja neatļautā kārtā veikto darbību (sk. *sprieduma 11.1. punktu*) un zaudējumiem (sk. *sprieduma 11.2. punktu*) pastāv cēloniskais sakars.

[11.3.1] Viena no klasiskajām juridiskās cēloņsakarības noteikšanas metodēm ir principa "nosacījums, bez kura notikums nenotiktu" (*condotio sine qua non*) piemērošana, kas nozīmē, ka tiek uzdots jautājums par faktiskajiem apstākļiem pretēju situāciju, kas konkrētajā lietā nozīmē to, ka ir jārod atbilde uz jautājumu, vai prasītājam rastos zaudējumi, ja atbildētājs nebūtu veicis prettiesisko rīcību.

Kā minēts iepriekš sprieduma 11.1.5. punktā atbildētājam bija visas iespējas vienoties ar prasītāju par abām pusēm pieņemamu zemes gabala daļas labiekārtošanas darbu veikšanu. Ja tas būtu noticis, prasītājam zaudējumi nerastos.

[11.3.2] Arī vadoties no adekvātuma teorijas, jāsecina, ka pastāv cēloniskais sakars, jo darbība vai bezdarbība uzskatāma vai atzīstama par zaudējuma cēloni tad, ja ierasti (parasti) konkrētos apstākļos kādai darbībai seko konkrēti un paredzami zaudējumi. Gadījumos, kāds bez atļaujas rīkojas ar svešu mantu pēc saviem ieskatiem, ir jārēķinās, ka lietas īpašnieks var izvirzīt pretenzijas, tajā skaitā materiāltiesiskas.

Nenoliedzami kādas noteiktas procedūras neievērošana – labiekārtošanas darbu nesaskaņošana ar prasītāju (sk. *sprieduma 11.1.4. punktu*) neveido tiešu cēloņsakarību ar zaudējumiem (sk. *sprieduma 11.2. punktu ar apakšpunktiem*). Taču izskatāmajā lietā tiek nodibināts, ka atbildētājs, neievērojot noteiktu procedūru, ir prettiesiski rīkojies ar svešu mantu, līdz ar ko prasītāja kā mantas īpašnieka zaudējumi ir tiešās un dabiskās atbildētāja neattaisnotās rīcības sekas.

[11.4] Prasītājs ir pierādījis ka ir samaksājis 300 EUR par bruģa iegādi un 200 EUR par bruģēšanas darbiem, līdz ar ko atlīdzināmo zaudējumu apmērs ir 500 EUR, un atbildētāja iebildumi šajā daļā (sk. *sprieduma 4.5. punktu*) ir nepamatoti.

[11.4.1] Civillikuma 1770., 1771. un 1772. pantā definēta jēdziena „zaudējumi" izpratne.

Prasītājam radušies zaudējumi kvalificējami kā tieši, jo tie ir atbildētāja prettiesiskas darbības dabiskās sekas.

Senāts skaidrojis, ka tagadējās mantas samazinājums rodas gadījumā, kad ķermeniskai lietai tiek nodarīti bojājumi un tās īpašnieks tā rezultātā cieš zaudējumus, jo bojājumu dēļ attiecīgā lieta ir zaudējusi savas sākotnējās īpašības. Nepieciešamo līdzekļu apmērs, lai bojātā lieta atgūtu savu iepriekšējo stāvokli, ir kritērijs, pēc kura iespējams noteikt, kādā apmērā ir noticis esošās mantas samazinājums, citiem vārdiem, kādā apmērā lietas īpašniekam nodarīti zaudējumi tagadējās mantas samazinājuma veidā (sk. *Senāta 2013. gada 6. decembra sprieduma lietā Nr. SKC-432/2013 (C04127299) 11. punktu; 2014. gada 8. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKC-18/2014*

(C04315308) 8. punktu). Zaudējumu atlīdzināšanas mērķis ir pēc iespējas pilnīgāk atjaunot tādu cietušās personas mantas stāvokli, kāds pastāvētu, ja tiesību aizskārums nebūtu noticis. Proti, zaudējumu pilnīgas atlīdzināšanas pamatuzdevums ir novērst cietušā mantisko tiesību aizskāruma radītās negatīvās sekas (sk. *Senāta 2018. gada 12. janvāra sprieduma lietā Nr. SKC-13/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0112.C28487512.1.S) 7.3. punktu*).

Tā kā prasītājs izlietojis 500 EUR, lai iegādātos bruģakmeni un ieklātu to atbildētāja noņemtā klājuma vietā, tad prasītājam ir radušies zaudējumi šādā apmērā.

[11.4.2] No 2023. gada 4. jūnija maksājuma uzdevuma nepārprotami izriet, ka /Persona D/ par bruģēšanas pakalpojumu 200 EUR samaksājusi /Persona G/.

Prasītājs ir individuālais uzņēmums, kura īpašniece ir /Persona G/.

Atbilstoši likuma "Par individuālo (ģimenes) uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību" 3. panta pirmajai daļai individuālā uzņēmuma īpašnieks atbild par sava uzņēmuma saistībām ar visu savu mantu, izņemot to mantu, uz kuru saskaņā ar likumu nevar vērst piedziņu, bet likuma 10. panta pirmā daļa noteic, ka individuālā uzņēmuma mantu veido individuālā uzņēmuma īpašnieka manta.

Ņemot vērā to, ka individuālais uzņēmums ir tiesību subjekts, kas izveidots vienas fiziskās personas īpašuma organizēšanai, lai veiktu saimniecisko darbību, tad tiesa atzīst, ka tam, ka naudas pārskaitījums veikts no individuālā uzņēmuma īpašnieces konta, nav nekādas nozīmes izskatāmajā civiltiesiskajā strīdā.

Turklāt vērā tiek ņemti prasītāja pārstāves paskaidrojumi tiesas sēdē, ka individuālajam uzņēmumam nemaz nav sava atsevišķa norēķinu konta, tādēļ naudas paskaitījumiem tiek izmantots uz īpašnieces vārda atvērtais konts, darījumu iegrāmatošanai tiek izmantoti "subkonti" kā grāmatvedības konta daļa.

[11.4.3] Kā minēts iepriekš (sk. *sprieduma 11.2.2. punktu*) fakts, ka prasītājs ir iegādājies bruģakmeni lietā ir pierādīts, līdz ar ko tiesa atkārtoti neanalizē atbildētāja iebildumus par to, ka tieši nopirktais bruģis ticis ieklāts, ka tas ieklāts tieši uz atbildētājam piederošā zemesgabala un ka tas vispār konkrētajā adresē ticis piegādāts.

[12] Izvērtējot visu iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti apmierināja prasību par zaudējumu atlīdzības 500 EUR piedziņu, un apelācijas sūdzībā norādītie apsvērumi un argumenti nevar kalpot par pamatu prasības noraidīšanai šajā daļā.

Pirmās instances tiesas tiesa lietas faktiskos apstākļus nodibinājusi, izvērtējot pušu iesniegtos pierādījumus, strīdam piemērotas atbilstošās materiālo tiesību normas.

[13] Ar spriedumu jāizlemj tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanas jautājumi.

[13.1] Ņemot vērā to, ka pirmās instances tiesas spriedums izskatāmajā lietā ir stājies spēkā daļā, ar kuru noraidīta prasība par pienākuma uzlikšanu atbildētājam atjaunot iepriekšējo stāvokli, kā arī daļā par zaudējumu 300 EUR apmērā piedziņu, un ticis pārsūdzēts daļā par zaudējumu atlīdzības 500 EUR apmērā piedziņu, pirmās instances tiesas spriedums nav stājies spēkā daļā par tiesāšanās izdevumiem, un šis jautājums jāizlemj apelācijas instances tiesai ar savu spriedumu.

[13.2] Civilprocesa likuma 41. panta pirmā daļa nosaka, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses tās samaksātos tiesas izdevumus proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Prasītājs, ceļot prasību, samaksājis valsts nodevu 160 EUR – par prasību par zaudējumu piedziņu 90 EUR un 70 EUR par prasību par pienākuma uzlikšanu atjaunot iepriekšējo stāvokli – un valsts nodevu 70 EUR par pieteikumu par pagaidu aizsardzību. Prasītājs lietā iesniedza prasības grozījumus, palielinot zaudējumu piedziņas summu, tādējādi valsts nodevai piemaksājot 30 EUR.

Tā kā prasība daļā par pienākuma uzlikšanu atjaunot iepriekšējo stāvokli noraidīta, tiesas izdevumi (valsts nodeva 70 EUR) par šo prasības daļu nav atlīdzināmi.

Prasība daļā par zaudējumu piedziņu tiek apmierināta daļēji – 62,50 % apmērā, līdz ar ko no atbildētāja par labu prasītājam piedzenama samaksātā valsts nodeva proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram – 118,75 EUR (190 x 62,50 %), kā arī 70 EUR par pieteikumu par pagaidu aizsardzību.

[13.3] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta pirmo daļu no atbildētāja par labu valstij piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 2 EUR.

[14] No Civilprocesa likuma 203. panta piektajā daļā ietvertās tiesību normas (spriedumam, kas stājies spēkā, ir likuma spēks) tiesa atvasina atziņu, ka Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā ietvertais procesuālo tiesību institūts attiecināms uz visiem tiesību subjektiem, kuru labā ar tiesas spriedumu tiek piedzītas naudas summas (tajā skaitā valsti), jo tas kalpo arī publiski tiesiskajam mērķim, proti, - nodrošināt sprieduma izpildi un atturēt ikvienu sabiedrības locekli no likumīgā spēkā esoša sprieduma nepildīšanas.

Senāts (paplašinātā sastāvā), atzinis, ka Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā paredzētais tiesas pienākums, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, rezolutīvajā daļā noteikt tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt procentus kalpo vairākiem mērķiem. Pirmkārt, mērķim novērst negatīvās sekas kreditoram, kuram šādā gadījumā būs liegta iespēja piedzīto naudas summu lietot, otrkārt, mērķim motivēt parādnieku labprātīgi un iespējami drīzākā laikā izpildīt likumīgā spēkā esošu tiesas spriedumu. Kreditoram ir leģitīma interese saņemt atlīdzību ne vien par tāda sava kapitāla lietošanu, kuru veido pamatparāds, bet arī par jebkādu citu finanšu līdzekļu lietošanu, kas kreditoram, pamatojoties uz tiesas konstatējām saistībām un tiesas noteikto tiesāšanās izdevumu atlīdzinājumu, pienākas no parādnieka. Leģitīma ir arī kreditora interese saņemt no parādnieka sprieduma pilnīgu izpildījumu labprātīgi un iespējami ātri. (sk. *Senāta 2024. gada 13. jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-53/2024 (ECLI:LV:AT:2024:0613.C33348419.26.S) 9.1. punktu*).

No minētā izriet secinājums, ka valsts ir salīdzināmā stāvoklī ar prāvniekiem, jo: 1) spriedumi ir jāpilda un 2) ar spriedumu piedzītās summas nevienam nav tiesības lietot bez atlīdzības, tādēļ, neatkarīgi no Civilprocesa likuma 195. panta pirmās daļas gramatiskā formulējuma, tā piemērojama vienādi un attiecināma arī uz valsti, ja tās labā ar spriedumu tiek piedzītas naudas summas.

Atzīstot, ka Civilprocesa likuma 195. panta pirmā daļa satur patstāvīgu procesuālu pamatu tiesību noteikšanai uz procentiem no piedzenamās summas, bet Civilprocesa likuma normās nav noteikta minēto procentu likme, Senāts atzinis, ka pēc savas juridiskās dabas Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā paredzētie procenti ir procesuālo tiesību institūts, kas funkcionālā nozīmē ir analoģisks Civillikuma 1759. panta 1. punktā norādītajam nokavējuma procentu tiesību institūtam. Tādēļ ir pamats secināt, ka, arī nosakot procentus saskaņā ar Civilprocesa likuma 195. panta pirmo daļu, šo procentu apmērs ir nosakāms atbilstoši Civillikuma 1765. panta pirmajai daļai – seši procenti gadā (sk. *Senāta 2024. gada 13. jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-53/2024 (ECLI:LV:AT:2024:0613.C33348419.26.S) 9.2. punktu*).

Pamatojoties uz visu iepriekš minēto, apelācijas instances tiesa atzīst, ka valstij, līdzīgi kā citiem kreditoriem (izskatāmajā lietā prasītājam /Nosaukums B/), kuru labā ar spriedumu tiek piedzītas konkrētas naudas summas, ir atzīstamas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt 6 % gadāno visas ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

[15] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1} pantu sprieduma labprātīgai izpildei atbildētājam tiek noteikts termiņš 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

[16] Ar Kurzemes rajona tiesas tiesneša 2023. gada 28. aprīļa lēmumu apmierināts prasītāja pieteikums par pagaidu aizsardzību, un noteikts aizliegums atbildētājam veikt darbības, kas varētu kaitēt vai ierobežot prasītāja zemes lietošanas tiesības, kuras nepieciešamas īpašuma tiesību īstenošanai pār prasītājam piederošo nekustamo īpašumu /Adrese C///Adrese B/.

Apelācijas instances tiesa konstatē, ka pagaidu aizsardzība, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 140. panta desmito daļu, atceļama.

Neskatoties uz to, ka prasība daļēji tiek apmierināta, pirmās instances tiesas tiesneša piemērotais pagaidu aizsardzības līdzeklis noteikti nekalpo tā piemērošanas mērķim, ņemot vērā tiesā celtās prasības priekšmetu un pamatu.

Izskatāmajā lietā gala nolēmums ir materiālo zaudējumu atlīdzības piedziņa, līdz ar ko nav nekāda pamata līdz sprieduma izpildei saglabāt piemēroto pagaidu aizsardzības līdzekli.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 223. panta 4. punktu, 224. pantu, 440. pantu, tiesa

nosprieda

/Nosaukums B/ prasību par zaudējumu piedziņu apmierināt daļēji.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods/, /Nosaukums B/, reģistrācijas Nr. /Reģistrācijas numurs/, labā zaudējumu atlīdzību 500 EUR (*pieci simti euro*) un tiesas izdevumus 188,75 EUR (*viens simts astoņdesmit astoņi euro un septiņdesmit pieci centi*).

Prasītājam piedzīto summu samaksa veicama kontā Nr. /Konta numurs/, AS “Swedbank”.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2 EUR (*divi euro*), kurus jāiemaksā Tiesu administrācijas kontā Valsts kase, TRELLV22, konta Nr. LV51 TREL2190458019000.

Noteikt /Persona A/ sprieduma labprātīgas izpildes termiņu 10 dienas, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Atzīt /Nosaukums B/” un valstij tiesības līdz sprieduma izpildei (izsoles pēdējai dienai) saņemt likumiskos procentus 6 % gadā no visas ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Atcelt aizliegumu atbildētājam /Persona A/, personas kods /Personas kods/, veikt darbības, kas varētu kaitēt vai ierobežot prasītāja /Nosaukums B/ reģistrācijas Nr. /Reģistrācijas numurs/, zemes lietošanas tiesības, kuras nepieciešamas īpašuma tiesību īstenošanai pār prasītājam piederošo nekustamo īpašumu /Adrese C///Adrese B/.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Spriedums sastādīts 2025. gada 8. maijā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L. Vēbere

Tiesnese L. Jansone

Tiesnesis I. Grigorjevs